

BASIN AÇIKLAMASI

İSTANBUL’UN SU HAVZALARINI YAPILAŞMAYA AÇAN TÜM PROJELERDEN VAZGEÇİLMELİDİR!

İstanbul’un içme suyunun elde edildiği barajlardan biri olan Sazlıdere Barajı; ona su taşıyan havzasının içinde TOKİ tarafından yapımına başlanan konut projesi ile gündeme gelmiş, akabinde 2022 yılında alınmış ancak yayınlanmamış bir Cumhurbaşkanlığı kararı ile barajın içme suyu amaçlı kullanımının kaldırıldığı öğrenilmiştir.

Kullanım amacı tamamen içme suyu elde etmek olan ve 1996 yılında işletmeye alınan Sazlıdere Barajı, İstanbul’un Avrupa Yakasında su temin edilen Terkos ve Büyükçekmece Göllerinden sonra üçüncü büyük rezervuar durumundadır. Sazlıdere Barajı sahip olduğu depolama kapasitesiyle İstanbul’un 15 günlük su ihtiyacını tek başına karşılayabilmektedir.

İstanbul’un artan nüfusu ile birlikte su ihtiyacını kendi il sınırları içinden sağlayamadığı, suyun büyük kısmının yaklaşık 170 km uzaklıktaki Düzce’deki Melen Havzası’ndan taşındığı, ancak Melen Barajı’nın hâlâ tamamlanamadığı düşünüldüğünde İstanbul’un su arz güvenliği açısından tehlikenin çok büyük boyutlara ulaştığı görülmektedir. Yağış rejiminde giderek artacak değişkenlikler ve havza alanlarında yapılaşma ile azalan su toplama kapasitesi de dikkate alındığında, **İstanbul’da herhangi bir barajı devreden çıkarmak bir tarafa, mevcut su varlıklarının özenle korunması gerekliliği açıktır.**

Buna rağmen, Sazlıdere Barajının, Kanal İstanbul ve Yenişehir projesi ile devre dışı kalacağı, bu bölgedeki altyapıların deplase edileceği ilgili projenin Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporunda belirtilmiş ve bunun getireceği olası zararlar da ÇED Olumlu kararına karşı açılan davalarda belirtilmiştir.

Öyle ki, projenin ÇED sürecinde Devlet Su İşleri Etüt, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü’ne yazdığı 03.12.2019 tarih ve 783348 sayılı yazıda şu görüşü bildirmiştir:

“Sazlıdere Barajı Kurumumuz tarafından 1991-1996 yılları arasında inşa edilmiş (2019 yılı fiyatları ile yaklaşık maliyeti kamulaştırma dahil 2.250.000.000 TL) olup, İSKİ tarafından işletilmekte ve İstanbul iline içme ve kullanma suyu temininde önemli bir yeri bulunmaktadır. Sazlıdere Barajı kendi havzasından 52 Milyon m³ su tedarik etmekle birlikte Terkos Gölünden alınan yaklaşık 39 Milyon m³ suya da ara depo işlevini görmektedir. Terkos Gölü Avrupa Yakasının en büyük içme suyu kaynağı olup (yıllık verimi 140 Milyon m³/yıl) aynı zamanda İstanbul’a Istranca Sisteminden toplam 235 Milyon m³/yıl suyun aktarıldığı bir ara geçiş ve depolama tesisi durumundadır. İstanbul’un Avrupa yakasında, mevcut yüzeysel içme suyu tesislerinden çekilebilecek (Asya yakasından aktarılan sular hariç) su miktarı 411 hm³/yıl olup, bu miktarın %52’si (214 hm³/yıl: Istranca+Terkos) Terkos Gölü vasıtası ile, %13’ü ise (52 hm³/yıl) Sazlıdere Barajı’ndan

sağlanmaktadır. Kanal İstanbul Projesi ile Terkos Gölünün doğusunda kalan yaklaşık 20 km²lik bir su toplama havzası devre dışı kalacak (yaklaşık yıllık 18 Milyon m³lük bir su kaybı), Sazlıdere Barajı devre dışı kalması ile (yaklaşık yıllık 52 Milyon m³ bir su kaybı) birlikte toplam su kaybı yıllık 70 milyon m³ olmaktadır. Ayrıca **İstanbul'un halihazırda 5 Milyon nüfusunun su ihtiyacını karşılayan Sazlıdere – İkitelli Sistemi devre dışı kalacaktır.** Ayrıca Kanal İstanbul ve etrafında oluşacak yeni yerleşim merkezleri, 3. köprü çevre yolu ve 3. havaalanı projeleri ile bölgenin bir cazibe merkezi olacağı, bu sebeplerden ötürü öngörülememiş ilave nüfus artışı ile birlikte yeni içme ve kullanma suyu kaynaklarının bulunması gerekecektir. İstanbul'un hızla artan nüfusu ve küresel ısınma ile kurak periyotların daha sık yaşanabildiği, mevcut ve mutasavver baraj, regülatör vb. tesislerin de yeterli olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.”

Terkos ve Sazlıdere Barajlarından alınan su İkitelli İçme Suyu Arıtma Tesislerinde arıtıldıktan sonra Avcılar, Bağcılar, Gaziosmanpaşa, Güngören, Küçükçekmece, Başakşehir ve Esenyurt ilçelerinin su ihtiyacını karşılamaktadır. Bu havzaları etkileyecek her türlü yapılaşma baskısı, bahse konu ilçelerin su arz güvenliğini tehlikeye sokmaktadır.

Kanal İstanbul projesinin salt bir su yolu projesinden ibaret olmadığı, kanal güzergahı etrafında oluşturulacak yeni yerleşim alanlarıyla birlikte İstanbul'un yıkımına yol açacak bir rant projesi olduğu Şubemiz ve TMMOB tarafından defalarca vurgulanmış ve projenin yaşama olası etkisi yayınlanan teknik raporlarla¹²³ kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Bilim insanları, TMMOB, diğer meslek örgütleri, ekoloji ve kent örgütleri ile halkın tüm itirazlarına, ÇED olumlu kararının ve imar planı değişikliklerinin iptaline ilişkin yaklaşık 5 yıldır süren tüm davalara⁴ rağmen iktidarın Kanal İstanbul ve Yenişehir projesindeki ısrarı devam etmektedir.

Geçtiğimiz aylarda, kanal güzergahındaki kamuya ait arazilerde etaplar halinde yapılaşmanın başlaması ile bu ısrar fiilen görünür ve İstanbul'a zarar verir hale gelmiştir. Öyle ki, Aralık 2024 – Ocak 2025 döneminde, Arnavutköy ilçesi Sazlıbosna mevkiinde TOKİ tarafından toplam 12.309 konut ve 406 dükkân için 17 farklı ihale düzenlenmiş, 3'ü dışında sonuçları yayınlanmış ve Mart-Nisan 2025'te sözleşmeleri imzalanmıştır. Şantiye kurulumu yapılan bu projeler **Sazlıdere Havzası mutlak koruma alanı** içinde kalmaktadır.

Vurgulamak isteriz ki, İstanbul'un yaşam alanlarına Kuzey Marmara Otoyolu ve İstanbul Havalimanı ile başlayan saldırı, Kanal İstanbul güzergahında yürütülen yapılaşmayla

¹ ÇMO İstanbul Şubesi Kanal İstanbul ve Yenişehir Projesi Teknik Raporu 2

(<https://www.cmo.org.tr/kanal-istanbul-ve-yenisehir-projesi-teknik-raporu-2-yayinlandi-202411151218>)

² Kanal İstanbul Çalıştay Raporu (https://kanal.istanbul/wp-content/uploads/2021/12/kanal_istanbul_calistay_raporu.pdf)

³ Kanal İstanbul Çok Disiplinli Bilimsel Değerlendirme (<https://kanal.istanbul/kanal-istanbul-cok-disiplinli-bilimsel-degerlendirme/>)

⁴ <https://tmmobistanbul.org/haber-detay/2248>

sürmektedir. Bu projelere devam edilmesi, kanal inşa edilmese bile Sazlıdere Havzasının su toplama kapasitesini azaltacak, kirletecek ve içme suyu kaynağı olarak kullanılamaz hale getirecektir. **Kanal İstanbul güzergahında yapılacak su yolu ve/veya yapılaşma projeleri İstanbul'un su havzaları ile tarım, orman ve mera alanları üzerinde geri dönüşsüz zararlara neden olacaktır.**

İstanbul'un su havzaları üzerindeki yapılaşma ve kirlilik tehdidi, ne yazık ki sadece Kanal İstanbul güzergahındaki alanlardan ibaret değildir. Anadolu Yakasındaki en büyük su varlığı olan Ömerli Havzası da sanayiye açılmak istenmektedir. Çevre Düzeni Planında, Tuzla İlçesi, Tepeören Mahallesi'nde kurulması planlanan ve Ömerli Barajı uzun mesafeli koruma alanında yer alan yaklaşık 250 hektarlık bir alanın Biyoteknoloji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (OSB) olarak değiştirilmesine ilişkin kararın yürütmesinin durdurulması ve iptaline ilişkin Odamız tarafından açılan dava sürmektedir. Dosyaya sunulan bilirkişi raporunda, İstanbul'da yaşayanların bugünü ve yarını için yaşamsal bir öneme sahip olduğundan Ömerli İçmesuyu Havzasının korunması yönündeki kamu yararının, sektör kümelenmesini önceleyen, ekonomik amaçlı bir kamu yararından daha üstün bir kamu yararı olduğu açıkça ifade edilmiştir.

İstanbulluların içme suyu güvenliğinin sağlanması ve kentin ekolojik sistemlerinin devamlılığı için İstanbul'un tüm su havzaları mutlak ve koşulsuz korunmalıdır.

Anımsatmak isteriz ki, su havzalarını her türlü kirlenmeden ve suların kaybına veya azalmasına yol açacak her türlü faaliyetten korumak, 2560 sayılı Kanunda belirtildiği üzere İSKİ'nin asli görevlerinden biridir. **İSKİ'nin üst düzey yöneticileri, kamu personeli olarak kendilerine Kanunla verilen bir görevi yerine getirdikleri için suçlanamazlar!** İSKİ yöneticileri hakkında başlatılan hukuki süreci takip ediyor, adil ve hızlı şekilde sonuçlanmasını bekliyoruz.

Çevre Mühendisleri İstanbul Şubesi olarak İstanbul'u ve yaşamın gerekliliği su varlıklarını tehdit eden her türlü girişime karşı mücadeleyi sürdüreceğimizi, Sazlıdere ve Ömerli başta olmak üzere tüm havzalardaki yapılaşma projelerini ve bunlara karşı başlattığımız hukuk mücadelesini ısrarla takip edeceğimizi kamuoyunun bilgisine sunuyor ve yetkililere çağrıda bulunuyoruz:

Su havzalarını tehdit eden tüm projelere son verin!

06.05.2025

**TMMOB Çevre Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu**